

Synnedstättning

1856 *The blind girl* av John Everett Milais. Vid hennes blus sitter en lapp där det står att hon är blind. Om man ger henne en slant så sjunger hon till musik av concertinan i knäet

Historia

1750 f.Kr I Babylon opererades grå starr
Kirurgi för att ta bort grå starr nämns i den babyloniska lagkoden i Hammurabi.

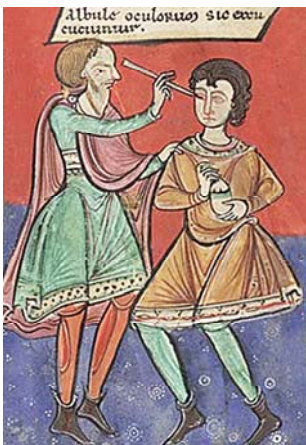

Illustration från ungefär 1200 e.Kr som visar hur en grumlig ögonlins flyttas åt sidan med en fin nål så att ljuset kunde komma in i pupillen bakom linsen.

Illustration i British Library

Eftersom linsen var borta så kunde ögat inte ställas om för seende på olika avstånd.

Synnedstättning delas upp på tre nivåer efter vad det bästa ögat klara av under optimala förhållanden:

Dålig syn. Synskärpa mellan 0,05 och 0,333, Synfältsnedstättning till < 20 grader.

Blindhet. Synskärpa < 0,05. Synfältsnedstättning till < 10 grader.

Total blindhet Synskärpa 0. Oförmåga att uppfatta ljus.

Enligt WHO:s statistik för 2015 fanns det 940 miljoner människor med en viss grad av synförlust. 246 miljoner hade nedsatt syn och 39 miljoner var blinda.

De vanligaste orsakerna till blindhet enligt WHO i procentuell andel av nu blinda med åkomman

Katarakt/Grå starr 47,8 %

Glaukom/Grön starr 12,3 %

Enligt uppskattningar från WHO så är 75 % av all blindhet möjlig att förhindra, Bland barn är bara 50 % av all blindhet möjlig att förhindra.

I Sverige finns omkring 100 000 synskadade, varav minst 30 000 gravt synskadade. Varje år får 5 000 människor – främst äldre – allvarliga synnedstättningar.

De första referenserna till kataraktkirurgi i Europa finns i "De Medicina", ett romerskt uppslagsverk från första århundradet e.Kr

450-1520 Medeltiden: Svårt för de blinda

Familjen var de blindas viktigaste stöd. Den vanligaste blindheten är åldersrelaterad. Man slog inte morfar i huvudet med en sten för att han fick grå starr.

Empati och omsorg är inte bara moderna impulser. Man har hittat ett skelett av en neandertalare med en allvarlig huvudskada som måste ha gjort honom blind och dessutom hade han många brutna ben som läkts. Men han levde många år efter den skadan.

Många blinda kunde också försörja sig själva. Vad de gjorde berodde troligen på graden av deras

blindhet och hur deras samhällen fungerade. Historiskt sett blev många berättare, shamaner och musiker. Utmärkt sysselsättningar för någon som var relativt dålig på jordbruk.

Andra människor levde förmodligen helt enkelt som medlemmar i sina samhällen och gjorde vad de än kunde. En del levde på välgörenhet. Många av dem blev föremål för hån.

Under 1200–1300-talet kommer de första inrättningarna för fattiga och sjuka. Där kan blinda som har egendom köpa sig vård och få mat.

800 f.Kr – 500 e.Kr: Blindhet som straff under romerska antiken

Straffet för grova brott var bländning. Det åstadkoms ibland genom att ögonen stacks ut med en het eldgaffel och ibland genom att hälla ett kokande ämne som vinäger på ögat.

Massbländning utfördes även på krigsfångar i syfte att förhindra dem från att fly, så att de senare kunde användas som blinda slavar.

1200-talet. Glasögon uppfinns i Venedig

Innan dess hade linser av bergkristall eller halvädeltstenar använts som synhjälpmedel.

De första glasögonen bestod av två skaftade glasinfattningar som hölls samman av en nit. De kallades därför nitbrillor.

På 1300-talet började man tillverka bågbrillor där glasinfattningarna hölls samman av en fjäderande båge. ”Brillor” nämns i Sverige på 1400-talet.

I en kyrkomålning från 1450-talet i Torsälls kyrka avbildas Abraham läsande en bok med en brillor framför ögonen.

Brillorna var då en symbol för visdom och makt. Det var bara lärde och förmögna som kunde skaffa sig dem.

I början av 1700-talet började man i England att förse glasögonen med sidoskalmar. Till en början slutade dessa vid tinningen med en rund ring eller platta. Men 1752 lanserade en typ av båg med skalmarna förlängda med vertikala gångjärn som

under 1800-talet kallades för herrbågar till skillnad mot dambågarna med raka skalmar.

I 500 år var alla glasögon runda men år 1800 tog Dudley Adams patent på en metod att framställa ovala glasönglas.

1500-, 1600- och 1700-talet i Sverige

Ofta fick de blinda förr bo hos något syskon efter att föräldrarna inte längre kunde ta hand om dem. Eller så hamnade de på rotegång.

Rotet bestod vanligtvis av sex gårdar. De hade en gemensam skyldighet att ta hand om de fattiga som i sin tur skulle efter förmåga hjälpa till och göra rätt för sig.

Som bevis för sin rätt bar hjonet med sig en så kallad "fattigklubba" eller "fattigbricka" av trä. På den stod roteordningen och hur länge vistelsen på gården fick vara. En vecka var vanligt.

1686 års kyrkolag rekommenderades församlingarna att inrätta fattighus och fattigstugor. Lagen blev tvingande 1734 men efterlevdes inte alltid.

Om församlingen inte skaffade fattighus så var ett alternativ att fortsätta med rotegången. Ett annat alternativ var inackordering hos privatpersoner. De fattiga auktionerades då årsvis ut till den som tog emot dem med minsta krav på ersättning.

1788 kom en förordning om socknens ansvar för de fattiga. Men först genom 1847 års fattigvårdsförordning började hanteringen ske likartat i hela landet. Varje socken skulle då ha en egen fattigvårdsstyrelse.

1700-talet kom första skolan för blinda

I slutet av 1700-talet startar Valentin Haüy en skola för blinda. Den låg i Paris och eleverna undervisades i reliefskrift.

1750-talet: Charlatan utnyttjar människors önskan att se

John Taylor var kanske historiens mest kända medicinska charlatan. Han specialiserade sig på operationer av grå starr med bara ytliga kunskaper om detta.

Han var bra på självreklam och lyckades bli utnämnd till kunglig ögonkirurg för kung George II och 1755 adlad av påven Benedikt XIV.

Han turnerade i Europa i en vagn målad med bilder av ögon och texten ”Den som ger synen, ger liv”. På plats genomförde han en medicinsk

show för ögonkirurgi. Hans allmänna tillvägagångssätt inkluderade blodutsläpp, laxermedel och ögondroppar av blod från slaktade duvor, pulveriserat socker eller bakat salt.

Att operera kändisar var bra reklam. Johann Sebastian Bach (1685-1750) var en av de största kompositörerna genom tiderna. Han lät 1750 Taylor operera hans grå starr. Resultatet blev total blindhet, sängbundenhet och enorm smärta i ögonen och i kroppen. Kanske delvis beroende på att näthinnan lossnade i kombination med en infektion. Han dog några månader efter operationen.

Nästa musiklegend på operationsbordet var Hallelujakörens skapare Georg Friedrich Händel som förmodligen också opererades omkring 1750. Han blev också blind men överlevde fram till 1759.

Taylor praktiserade sedan i Schweiz, där han blindade hundratals patienter innan han dog i början på 1770-talet.

1800-talet i Sverige

Allt fler skolor öppnas för synskadade. Den vanligaste sysselsättningen för yrkesverksamma personer med synnedbrettning var korgmakeri och borstbinderi för män samt stickning och vävning för kvinnor. Att få andra jobb var i stort sett omöjligt för synskadade fram till 1950.

1807 Föregångare till punktskrift

I Wien publiceras 1807 en bok med så kallad Stachelskrift där de latinska bokstäverna bestod av punkterade linjer som var något lättare att uppfatta med fingrarna. Stachelskrift användes vid brevväxling mellan blinda och seende långt in på 1900-talet, särskilt i Mellaneuropa.

1808 Det första svenska institutet för blinda öppnar på Regeringsgatan i Stockholm

Där gick två blinda samt sex dövstumma elever där. Syftet var att ge dem ett yrke och utbilda dem inom korgmakeri. Initiativet togs av Per Aron Borg (1776–1839) och institutet döptes till De Blindes och Döfstummes Institut.

1812 Manillaskolan startar

De Blindes och Döfstummes Institut flyttar från Regeringsgatan till Manilla på Djurgården i Stockholm. Här tas både blinda och hörselskadade elever emot. Undervisningen kom ganska snart att fokusera på elever med hörselskada, mellan 1817 och 1845 undervisades inga synskadade.

1829 Louis Braille publicerar första versionen av sin punktskrift

16 år och blind, presenterar första versionen av punktskriften som den ser ut i dag. Varje bokstav motsvaras av en yta med plats för sex upphöjda punkter. Därmed kan 63 tecken representeras i punktskrift. Läs mer om Louis Braille här nedan.

1879 Blindas utbildning flyttas från Manillaskolan till Nybrogatan 27

Föreningen bildades av en grupp synskadade hantverk

1888 Blindas utbildning flyttas vidare till nybyggda Tomtebodaskolan i Solna

Läs mer om Tomtebodaskolan här nedan

1889 De blindas förening bildas

Föreningen bildades av en grupp synskadade hantverkare på initiativ av den blinde korgmakaren Petter Erland Svensson På första mötet kom ett tjugotal personer. Vid 1889 års slut hade föreningen 98 medlemmar.

Föreningen skapades bland annat för att blinda skulle kunna utbyta erfarenheter, för att kunna stödja blinda i behov av hjälp och för att skapa en sjuk- och begravningskassa för de blinda som arbetade.

1896 Blindundervisning blir obligatoriskt i Sverige

1916 Första utbildningen av ledahundar sker i Tyskland

1930-talet. Introduktion av den vita käppen

Efter andra världskriget uppfann blindskolelära- ren R. Hoover den moderna kapptekniken, den så kallade Hoover-tekniken. Denna förflyttningsteknik består av pendelrörelser med en lång vit kapp. 1953 introducerades Hoover-tekniken i Sverige tack vare gymnastikdirektör Anta Ryman.

1938 Den organiserade ledarhundsutbildningen i Sverige påbörjades av en schäferklubb

Det skedde i samarbete med bl.a. De Blindas Förening.

1955 startade utlåningen av talböcker

För detta svarade De blindas förening

1965 Grundskola för synskadade införs

1968 den första boken på lättläst svenska

Det var en bearbetning av Per Anders Fogelströms roman Sommaren med Monika.

1980 Tal- och punktskriftsbiblioteket bildades
Myndigheten samlade alla tal- och punktskriftsböcker.

1984 startades den lättlästa tidningen 8 Sidor

Nyheter på lätt svenska finns nu även på webben som 8sidor.se

1986 Tomtebodaskolan läggs ned

Elevantalet minskades då undervisning decentraliserades till barnens hemorter.

Louis Braille och punktskriften

Louis Braille (1809-1852)

Punktskriften utvecklades av Louis Braille. Han var född seende men vid tre års ålder råkade han sticka ut ett öga med en syl i sin fars verkstad. Det blev en infektion som spred sig till det andra ögat. När han var fem år gammal var han helt blind.

Men Louis var mycket begåvad. År 1819 började han i en av världens första skolor för blinda barn, Royal Institute for Blind Youth.

Skolans grundare, Valentin Haüy, hade kommit på en metod att skapa böcker med tjockt papper där bokstäverna var upphöjda. Läsaren avlästa relieftecknen med sina fingrar. Men böckerna var dyra att trycka och gick långsamt att läsa.

År 1821 skrev en Charles Barbier till skolan. Han hade uppfunnit en punktskrift med en kod

1987 Centrum för lättläst bildas

Sveriges Riksdag beslutade att utgivningen av lättlästa böcker och av tidningen 8 Sidor skulle ske genom Centrum för lättläst.

2015 Myndigheten för tillgängliga Medier bildas

Olika verksamheter inom området slogs samman i MTM. Myndigheten arbetar fortfarande med många olika slags läsning, till exempel talböcker och böcker på lättläst svenska.

Men idag arbetar MTM också för att resten av samhället ska bli mer tillgängligt. Det finns många metoder och verktyg som gör att den som möter ett läshinder kan läsa på ett sätt som passar dem.

med upp till tolv punkter i två kolumner, intryckt i tjockt papper som kunde tolkas av fingrarna.

Braille förbättrade Barbiers system. Han gjorde enhetliga kolumner för varje bokstav och han reducerade de tolv upphöjda prickarna till sex. Det innebär att det går representera 63 tecken i punktskrift.

Hans första version använde både prickar och streck. Han publicerade denna version 1829, men kasserade vid den andra upplagan 1837 strecken eftersom de var för svåra att läsa. En bokstav skulle kännas igen med en enda touch av ett finger.

Jämförelse av de tre metoderna för punktskrift

I slutet av 1830-talet arbetade Louis på en metod där människor som var blinda kunde kommunicera effektivt och snabbt med seende. Systemet kallades decapoint.

Han sökte hjälp från Pierre-François-Victor Foucault, en mekaniker och tidigare elev vid Institutet, för att uppfinna en maskin för att skriva decapoint utan att behöva använda en penna för att skapa varje prick. Resultatet blev en maskin som kallas en raphigraphe (nålskrivare).

Det finns flera sätt att skriva punktskrift. Ett är att använda en punktskriftsmaskin med en tangent för var och en av de sex punkterna.

Man skriver en bokstav genom att samtidigt trycka ner de tangenter som behövs för den aktuella bokstaven.

Det finns också punktskriftsskärmar till datorer och mobiler. Vissa modeller har minnesplatser,

vilket gör att man kan föra anteckningar direkt i apparaten. På smarta telefoner kan man skriva punktskrift direkt på pekskärmen.

Louis hade alltid varit ett sjukligt barn. Han hade en andningssjukdom som länge troddes vara tuberkulos. Han dog 1852, två dagar efter att han fyllt 43.

Manillaskolan

Ca 1870. Bildens Manillaskolans avdelning för blinda fanns högst uppe på åsen längst från vattnet (Synskadades Riksförbund, färglagd)

Pär Aron Borg (1776-1839) vad född i Avesta och dog i Stockholm.

Han hade 1807 hade han i sin familj kostnadsfritt tagit emot en blind flicka, som önskade lära sig huvudsakligen musik. Nästa år visade han upp resultatet av sitt arbete vid en offentlig uppvisning i syfte att få in pengar för att starta en anstalt för blindas undervisning.

Borg fick idén att starta undervisning för blinda och döva. Han anhöll om bidrag av allmänna medel anhöllan om bidrag av allmänna medel och fick ett personligt årligt anslag på 750 rdr.

År 1809 höll Borg examination med fjorton blinda och dövstumma barn som han undervisat i sitt hem.

När Hedvig Elisabet Charlotta 6/6 1809 kröntes till Sveriges drottning så åtog hon sig samtidigt att

vara beskyddarinna för Allmänna institutet för dövstumma och blinda i Stockholm.

I samband med kröningen framlades en motion om insamling av medel bland riksdagens ledamöter till bildande av en fond för institutet. Den 10/3 1810 beslutades att tilldela institutet ett årligt anslag av 5,000 rdr.

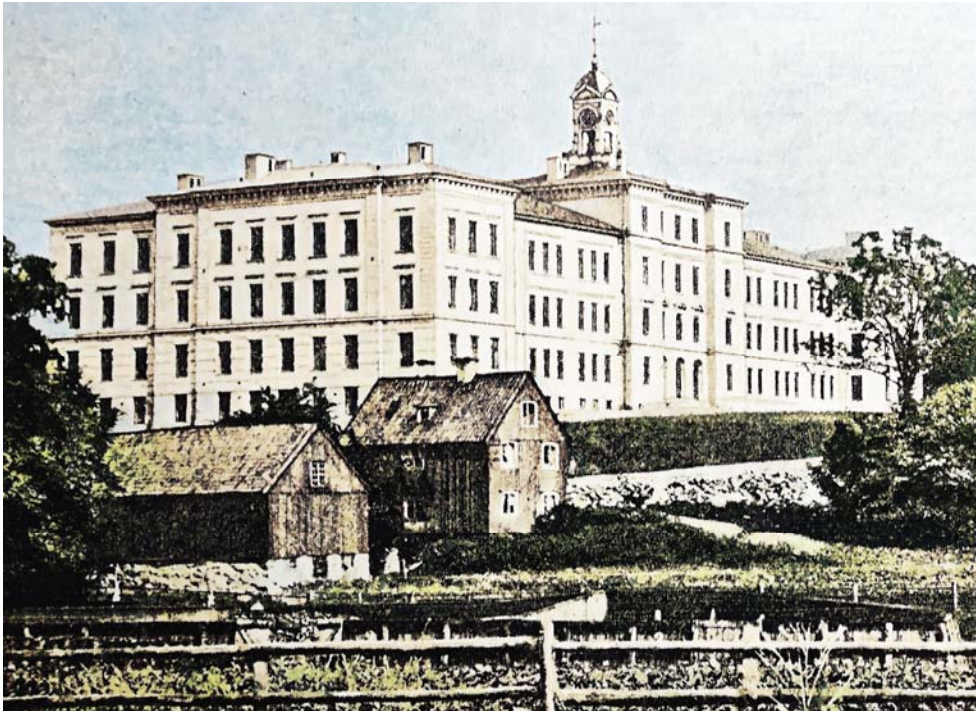
År 1812 flyttade institutet till Djurgården och blev Manillaskolan.

Undervisningen kom ganska snart att fokusera på elever med hörselskada. Åren 1817–1845 undervisades inga synskadade.

År 1879 skildes avdelningen för blinda från Manilla och flyttade till en hyrd lokal på Nybrogatan 27 C i Stockholm.

Den 1 september 1888 flyttades skolan vidare till nybyggda lokaler på Tomtebodan i Solna.

Tomtebodaskolan

1890. Institutet för blinda invigdes 15/9 1888. Det upptog då 15 hektar statlig mark. (Wikipedia, färglagd)

Institutet för blinda skildes i januari 1879 från Manillaskolan och de 58 eleverna flyttade in i en hyrd lokal på Nybrogatan 27 C i Stockholm.

Den 1 september 1888 flyttades skolan till lokaler som byggts särskilt för detta ändamål vid Tomteboda i Solna. Till institutionen uppläts statlig mark med en tillhörande skogspark på ungefär 15 hektar.

Byggnaden hade ritats av Oskar Erikson och byggkostnaden var 415 000 kronor.

Institutet hade plats för 50 pojkar och 50 flickor. Utöver läsundervisning fick de även en yrkesutbildning. Bland annat fanns lärlingsutbildningar i korgmakeri, borstbindning och vävning.

1903 Arbetshem för blinda korgmakare (Axel Malmström, färglagd)

Under det sista skolåret skickades pojkarna ofta till hantverksskola i Kristinehamn medan flickorna ofta lärde sig hushållsarbete.

Under 1930-, 1940- och 1950-talen började stegvis allt fler elever lämna skolan för teoretiska studier på andra skolor. De som valde att utbilda sig praktiskt stannade kvar. Det kom alltmer krav från föräldrar att deras barn skulle få gå i skolan på hemorten i stället.

Geografi på Tomtebodaskolan. (färglagd)

Från att under 30-talet ha haft över 200 elever sjönk antalet till cirka 130 för att under en period på 50-talet åter stiga något.

1965 infördes slutligen grundskola för synskadade i Sverige genom Specialskolförordningen

Reselärartjänster inrättades så att blindlärare från skolan kunde resa ut till synskadade barn och

ungdomar i hela landet. Tomtebodaskolan övergick till att bli ett nationellt resurscenter.

Den 6 juni 1986 utexaminerades den sista skolklassen på Tomtebodaskolan.

Sedan blindundervisningen blivit obligatorisk i Sverige 1896 tillkom 1899 även en förskola som fick en egen byggnad uppförd på området. Nu hade skolan 158 elever.

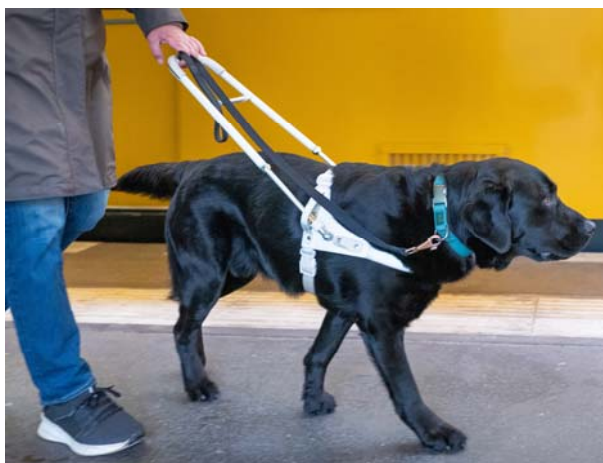
Vita käppen

Personer med synnedsättning använder den vita käppen för att orientera sig i olika miljöer. Det kan handla om att till exempel hitta stolpen vid ett övergångsställe eller att ta reda på var en trappa börjar och slutar. Den Vita käppen är också en signal för trafikanter att visa hänsyn till personer med synnedsättning

Under det första världskriget (1914-1918) började krigsskadade soldater i Frankrike använda vita käppar. Bruket spred sig till England och

Ledarhund

Under 1950- och 1960-talen kom alltmer krav från föräldrar att deras barn skulle få gå i skolan på hemorten i stället, och elevantalet minskade. Skolan lades ner 1986.

Samtliga byggnader ägs nu och förvaltas av Akademiska hus och är en del av Campus Solna.

Amerika. I 1930-talets USA fick blinda personer med vit käpp företräde i trafiken.

Efter andra världskriget uppfann blindskolelära- ren R. Hoover den moderna käpptekniken, den så kallade Hoover-tekniken. Denna förflyttningsteknik består av pendelrörelser med en lång vit käpp.

På 1930-talet introducerades den vita käpp en i Sverige och 1953 introducerades Hoover-tekniken i Sverige tack vare gymnastikdirektör Anta Ryman.

I samband med ett möte med Europakommittén av De Blindas Världsråd år 1965 beslutade man att den vita käppen ska vara trafikskyddsmärke för blinda. Det tidigare trafikskyddsmärket, en gul armbindel med svarta prickar runtom, blev då inaktuellt.

Den gula symbolen med svarta punkter lever dock kvar på vägskyltar vid övergångsställen med ticksignaler där man vet att flera personer med synnedsättning passerar.

1965 beslutade man också att den vita käppen ska endast användas av blinda och synsvaga.

Under den romerska antiken användes ledarhundar med stor sannolikhet som hjälpmedel för personer med grav synskada.

Det förmögna hade tillgång till slavar som ledsagare. Fanns det ledarhundar så var det hos de lägre skikten.

Det finns ett par bilder som visar en man och något som skulle kunna tolkas som en ledarhund. En annan målning från Pompeji visar en man som står med en liten svart hund och en käpp i handen. Mannen räcker ut handen mot en förnäm romersk matrona. Det finns de som tolkar bilden som en synskadad hundförare.

I en encyklopedi från 1200-talet så förefaller det talas om ledarhundar: ”Så stor är den blindes elände, att han för ledning och vägvisning underkastar sig inte bara en pojke eller en tjänare, utan ofta rentav en hund, och han försätts i så stor nöd, att han vid det riskfyllda övergåendet av en bro eller ett vadställe tvingas lita mer på hunden än på sig själv”.

Idag är det fortfarande hunden som används som ledsagare åt personer med synskada. Det som tillkommit är användning av sele.

De första ledarhundarna hölls i en lina som vanligen löpte från hundens hals till förarens ena hand. Vanligen gick föraren några steg snett bakom hunden. En lång käpp, för orientering och skydd för sådant som hunden inte observerade hölls oftast i den andra handen. Käppen användes även för att dirigera och korrigera hunden.

Man räknar med att den organiserade ledarhundsutbildningen startade år 1916 på Oldenburgsskolan i Tyskland. De första åren var det bara krigsblinda som fick hundar. År 1922 fick även civilblinda ledarhundar som de fram till 1924 själva bekostade. Därefter betalade de tyska myndigheterna hundar för yrkesverksamma blinda som var medellösa och behövde ledsagning till arbetsplatsen.

Kända blinda

Gustaf Dalén, uppfinnare, nobelpristagare i fysik och företagsledare för Aga. Förlorade synen på bägge ögonen vid en explosion 1912 men ledde ändå företaget till sin död 1937

Helen Keller, den förste dövblinda person som avlade en akademisk examen och var aktiv för att främja blindas rättigheter

James Joyce, brittisk författare, mest känd för verket *Odysseus*

Jean-Paul Sartre, fransk filosof och författare

John Milton, engelsk författare till "Paradise Lost".

Blinda i Skellefteås kyrkböcker

Prästerna skulle notera lyten då man inte kunde räkna med att ta ut skatt av de med funktionsvariation. Kanske skulle de också komma att ligga fattigvården till last.

I Frankrike påbörjades 1917 en ledarhundsutbildning stödd av krigsministeriet.

Man lade inte någon större vikt vid hundens förmåga och villighet att hitta.

År 1929 startades organisationen "The Seeing Eye Inc" i Nashville, USA av den gravt synskadade Morris Frank, som året tidigare fått en utbildad ledarhund från en kennel i Schweiz.

Den organiserade ledarhundsutbildningen i Sverige påbörjades 1938 av en schäferklubb i samarbete med bl.a. De Blindas Förening och Kronprinsessan Margaretas Arbetsnämnd för de Blinda.

I de initiala skeendena var ledarhundsutbildningens inte särskilt välsedda i samhället. Ledarhundarna sågs mer som hjälp till tiggeri än som möjlighet till förflyttning. En del blinda ville därför inte använda ledarhund så de ansåg att de då blev stigmatiserade.

Arméhundskolan skapades 1936. De hade utbildningar för hundar med olika inriktning. År 1958 beställde De Blindas Förening 30 ledarhundar.

I januari 2023 fanns det 264 ledarhundar i tjänst. 80 % av dem är labradorer. Cirka 20 personer stod i januari 2023 på väntelistan för en ny ledarhund.

En ledarhund kostar idag, inklusive samtliga omkostnader, ca 300 000 kr.

José Feliciano, puertoricansk-amerikansk singer-songwriter och gitarrist.

Louis Braille, fransk blindlärare och punktskriftens skapare

Ludvig den blinde, tyskromersk kejsare som blev blind genom att år 905 få ögonen utstuckna i fångenskap

Ray Charles, amerikansk sångare och pianist

Stevie Wonder amerikansk musiker, sångare, kompositör och producent.

Många betecknades förr som blinda. Förmodligen var problemet grå starr eftersom de oftast var äldre.

Ur kyrkböckerna

Ersmark 1 ägdes 1681-1701 av Erik Nilsson som hade en blind syster som bodde på gården

Falmark 13 Sjöbotten ägdes 1586-1623 var Per Nilsson. Han var nämndeman 1608 men sedan gick det utför. År 1620 var han en blind tiggare utan ko.

Falmark 14 Sjöbotten ägdes 1719-22 av Jon Gabriellsson. Han hade en son Gabriel (1691-1758) som var blind och sedan bodde på Ängst inom Kyrkobordet

Gagsmark 6 ägdes 1605-28 var Per Persson som var fattig och inte hade någon ko. Hans hustru var blind.

Innervik 5 ägdes 1718-19 av Jon Nilsson som blev blind vid 67 års ålder

Jörn Storgatan var fotografen Ebba Lagergrens hem där hon bodde med sin man den blinde korgmakaren Nils Alexander Lagergren (1868-1956) från Ystad. De gifte sig och flyttade till Jörn 1893. Han blev blind när han var åtta år gammal. I fotoateljén hjälpte han Ebba med belysningen. På sin fritid var han framträdande inom Jörns musikliv och ledde ett antal körer.

Blinda hos provinsialläkaren

Flertalet tidiga starroperationer skedde på personer från Lövånger. Det hade nog spritts i närområdet att man kunde få synen tillbaka.

1844 kunde provinsialläkare Lindström rapportera att han botat grå starr på båda ögonen på blinde bonden Jan Israelsson i Önnesmark Lövånger. De grumliga linserna togs bort med en starnnål. Synförmåga började tillta efter tre veckor så att han med lätthet kunde läsa Psalmboken.

1849 opererade Lindström bort linserna på båda ögonen på flickan Mariana Mosisdotter från Lövånger. Mariana såg efter operationen över förväntan bra på båda ögonen. Men det högra ögat höll sig länge inflammerat, förmodligen av någon mindre skada på iris baksida orsakad av tafatthet hos läkaren.

Kusmark 11 Liden ägdes 1605-40 av Östen Nilsson som var blind 1605.

Kyrkobordet Blinda lappigan Anna Persdotter (1705-1775) fick 1773 komma in i fattigstugan. Hon hade sedan 10 eller 11 års ålder tjänat som geterska i socknen. På grund av blindhet kunde hon inte längre gå och tigga mellan gårdarna.

Kyrkobordet Kläppen En kvinna som kallades "blindgumman" bodde här 1709

Källbomark 4 ägdes 1633 av Anders Larsson som var blind redan 1630 och blev förlamad 1631.

Medle 2 ägdes 1569-1620 av Nils Andersson Skraddare. Han var 1620 blind och utfattig. Han har fyra döva barn.

Storkågeträsk 1 ägdes av Zackarias Nilsson fick en son Anders (1767-1841) som var blind och levde som inhysesman i Storkågeträsk

Sunnanå 3 ägdes 1563-1592 av Sven Jonsson som var blind 1601.

Sunnanå 3 ägdes 1598-1602 av Lasse Svensson. Han hade en blind hustru.

Tåme 1 ägdes 1610-30 av Erik Persson som var blind 1630.

1850 togs en lins bort på Per Andersson från Lövånger. Linsen avlägsnades med en rak, platt nål och med hjälp av två män. Per återfick synen.

1850 togs en lins bort på Johan Anderssons hustru i Lövånger. Linsen avlägsnades med en rak, platt nål och med hjälp av två män. Per återfick synen.

1850 Fattighjonet Carl Ulrik Jonsson i Östanbäck fick ögonlinsen avlägsnad med en rak, platt nål och med hjälp av två män. Hann återfick synen.

1857 opererade Lindström bort båda linserna på en fiskare från Lövånger. Då denne sedan seglade iväg så var operationens resultat inte känt.

Stig Sandström, stigsand49@gmail.com, www.lokalhistoriaskelleftea.se